

al 36 jaar, werkte drie jaar als hulpprediker, maar kon nog geen vrouw, laat staan kinderen, onderhouden – komt bedrogen uit: Dinckgreve berichtte de minister dat hij zijn naam veranderd wilde hebben in de administratie, omdat zijn vader die naam al voerde. Opvallend blijft dan wel dat Dinckgreve deze verdubbeling nu pas door liet voeren. Veel helpen deed de wijziging overigens niet. Dinckgreve zou tot 1869 hulpprediker blijven; pas daarna begon zijn carrière als predikant.³⁰

Caljés betoog verliest nog meer aan kracht als men de namen van het totale hervormde theologenbestand beziet. Ik koos het jaar 1850, omdat toen inmiddels het voor Caljé belangrijke cohort 1840 op de markt was gekomen. Het *Naamregister* op 1850 geeft 1903 namen van (emeriti)predikanten en kandidaten. Van deze personen voerden er 211 onmiskenbaar dubbele namen. De meesten van hen – 74 – hadden in Utrecht gestudeerd; de Groningers volgden met 73; Leiden sloot de rij met 64 namen. Dubbele namen was dus niet een typisch Gronings fenomeen. Nog minder is het specifiek te koppelen aan de invloed van Hofstede de Groot c.s.; 45 van de 73 met Groningen verbonden personen legden namelijk al vóór 1836 hun kerkelijk examen af.³¹

Als evenwel De Groot's invloed nauwelijks is aan te tonen, vervalt daarmee een belangrijke bouwsteen uit Caljés kenschets van de Groninger faculteit en richting. De Groninger hoogleraren en predikanten hebben zeker wegen gezocht om hun positie te versterken,³² maar deze kunnen niet specifiek verbonden worden met dubbele namen, laat staan dat deze namen speciaal verbonden kunnen worden met '[vergroting van] sociale exclusiviteit' (289), 'standspolitiek' en 'aristocratisering' (569) van de zijde van de genoemde richting. Caljé heeft wat de dubbele namen betreft klakkeloos één element uit een sociaalhistorisch betoog van D.J. Bos overgenomen en daar nog een schep bovenop gedaan. Waar Bos immers wat het aandeel van De Groot betreft nog een slag om de arm houdt – 'naar verluidt' –, spreekt zijn navolger met volle zekerheid.³³ Navraag leert, dat volgens *mondellinge overlevering* Hofstede de Groot zijn studenten heeft aangemoedigd om (ook vanwege praktische redenen) hun (veelal reeds aanwezige) tweede/derde (voor)naam in een vaste dubbele achternaam te activeren.³⁴ Een afdoend betoog in dezen zal pas geleverd kunnen worden, nadat niet alleen de dubbele namen bij theologen, maar ook die bij hun tijdgenoten in andere beroepen bestudeerd zijn.³⁵

Afstamming in matriarchale lijn en burgerlijke staat

In het kader van zijn beschrijving van de Groninger theologantenpopulatie besteedt Caljé aandacht aan de sociale achtergrond van deze studenten. Merkwaardig is dat hij daarbij vooral rekening

²⁸ C.E.G. ten Houte de Lange, A.D. de Jonge, *Het dubbele namen boek (...)*, Amsterdam 2007, 25-28.

²⁹ Het betreft hier een recensie onder de propedeuten; later is deze inschrijving doorgehaald en is De Groot's naam door een derde overgebracht naar de reeds een dag eerder (26 okt. 1819) opgemaakte recensielijst van de theologen.

³⁰ N.E. (van Laer) Dinckgreve aan minister van eredienst, 5 juni 1857; Archief Ministerie van (Hervormde enz.) Eredienst (Arch. MvE) 1629, no. 41; Nationaal Archief (NA). Zie voor hem: Vree, 'Overschoot', m.n. 39v. Ik sluit niet uit dat er naast Dinckgreve en J. (van Doem) Doorenbos Jz. (imm. 1831) en H.M. (Metelerkamp) Cappenberg jr. (imm. 1831) nog enkele anderen te vinden zijn.

³¹ *Naamregister der hervormde predikanten (...); benevens de namen der kandidaten*, 's-Gravenhage 1850. Adellijke namen zijn niet meegeteld; evenmin namen die blijkens het *Naamregister* (dat dubbele namen tweemaal opnam) nog niet geheel ingeburgerd waren: 'Boelken, J.R.' naast 'Rosing(h) Boelken, J.' en 'Herwerden, S.H. van' naast 'Hondius van Herwerden, S.', enz. De toekenning van de 211 theologen aan Utrecht, Groningen en Leiden geschiedde (deels door extrapolatie) op grond van de plaats van het kerkelijke